

УДК 351.811.12:061.1

БЕЗПЕКА НА ДОРОГАХ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД ТА ЇХ НАСЛІДКІВ

SAFETY ON THE ROADS OF UKRAINE AND EUROPE: COMPARATIVE ANALYSIS OF ROAD ACCIDENTS AND THEIR CONSEQUENCES

канд. геогр. наук А.О. Корнус¹, канд. геогр. наук О.Г. Корнус¹,
докт. мед. наук В.Д. Шишук², А.В. Шаллерт³

¹ Сумський педагогічний університет імені А.С.Макаренка (м. Суми)

² Медичний інститут Сумського державного університету (м. Суми)

³ Клініка Фрідріхсхайн (м. Берлін)

А.О. Корнус¹, PhD (Geogr.), О.Г. Корнус¹ PhD (Geogr.),

V.D. Shyschuk², D.Sc. (Med.), A.V. Shallert³

¹ Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko (Sumy)

¹ Medical Institute of Sumy State University (Sumy)

³ Hospital on Friedrichshain (Berlin)

Щороку у Європі від травм, отриманих у ДТП, гине близько 85 тис. осіб, тобто понад 230 людей щодня (14 з них припадає на Україну, де щороку в аваріях гине понад 5 тис. осіб). ДТП є основною причиною смертності молодих людей у віці 5-29 років (особливо висока її частка у смертності молодих чоловіків віком 15-29 років). У цілому в Євросоюзі коефіцієнт смертності від травм, отриманих у ДТП, становить 55 загиблих на 1 000 000 населення і за останні 10 років скоротився майже удвічі. Хоча ще у 1990 р. рівень смертності у ДТП був значно більшим і перевищував 169 смертельно травмованих на 1 000 000 населення. Натомість у країнах СНД смертність у ДТП є набагато вищою – 166 загиблих на 1 000 000 мешканців, що дало для європейського регіону а цілому показник на рівні 93 загиблих на 1 000 000 населення.

Однак, серед європейських країн спостерігаються значні відмінності за показниками смертності у ДТП та інтенсивністю їх динаміки. Ще у 2005 р. рівень смертності у ДТП в Євросоюзі був значно більшим і перевищував 10,4 загиблих на 100 000 населення. У кількох країнах-членах ЄС: Латвія, Литва, Польща та Греція рівень смертності у ДТП був майже таким, як і в Україні (більше 140 загиблих на 1 000 000 населення). Протягом 2010-2015 рр. кількість зареєстрованих у ЄС аварій скоротилася з 1 130 400 до 1 090 300 на рік (на 3,5%), а число загиблих вдалося скоротити майже на 10%, однак для України гострота цієї проблеми не зменшилася.

Як у 2005 р., так і в 2015 р. у країнах з низьким і середнім доходом (за критеріями Світового Банку) смертність у ДТП вдвічі вища, порівняно з країнами із високим доходом. Наприклад, країни Північної Європи

характеризуються одним з найнижчих у світі рівнів смертності у ДТП – 2-3 випадків смерті на 100 тис. осіб населення. Зокрема для Норвегії коефіцієнт смертності у дорожніх аваріях станом на 2015 р. становив лише 2,3, у Швеції – 2,7, а у Данії – 3,1 загиблих на 100 000 осіб. Низька смертність у ДТП була також на Мальті (2,6 загиблих на 100 000 населення), у Великій Британії (2,7) та Швейцарії (2,8 смертей у ДТП на 100 000 мешканців)

Серед країн ЄС найвищі показники смертності у ДТП за підсумками 2015 р. мають Болгарія (9,6 загиблих у ДТП на 100 000 населення) і Литва та Румунія (по 9,5 на 100 тис. осіб населення у кожній). Україна залишилася однією з небагатьох країн у Європі (без урахування країн СНД та деяких Балканський країн), де рівень смертності у ДТП перевищує 10 загиблих на 100 000 населення і значно вищим, ніж у сусідніх країнах-членах ЄС [1].

У порівнянні з цим, середній рівень смертності в ДТП у інших країнах СНД набагато вищий. Найбільший серед країн СНД показник має Казахстан (24,2 смерті у ДТП на 100 тис. осіб), за яким ідуть інші країни СНД – Киргизстан (22,0 на 100 тис осіб) і Російська Федерація (18,9 на 100 тис. осіб). У країнах Євросоюзу спостерігаються тенденції до зниження кількості та летальності ДТП, у той же час в країнах східної частини Європи зменшення цього показника є значно повільнішим, а для окремих країн, як от для Туреччини, відзначаються навіть зворотні тенденції - показники смертності у ДТП там не зменшуються, а зростають. Хоча рівень автомобілізації у Туреччині є чи не найнижчим у Європейському регіоні - 144 авто на 1000 осіб (2014).

На рівні окремих країн можна бачити, що відношення не смертельних випадків до смертельних коливається від 80 у Сполученому Королівстві до 8 в Росії. Ця різниця може бути зумовлена значними інформаційними прогалинами в повідомленнях про не смертельні дорожньо-транспортні травми в ряді країн, але може визначатися також і тим, що країни істотно розходяться в визначеннях травм (деякі країни відносять до дорожньо-транспортних травм усі випадки, де потрібна медична допомога, в той же час інші відносять до них лише такі, які вимагають госпіталізації).

Якщо ж все-таки спробувати порахувати окремо кількість травм у ДТП, то у розрахунку на 100 000 мешканців найвищий (найгірший) коефіцієнт не смертельного травматизму мають Австрія, Німеччина та Бельгія (460-550 травмованих), а найнижчий - Данія, Польща та Франція (55-100 не смертельно травмованих у ДТП на 100 000 населення). Однак, ще раз зауважимо, що дані по країнах мало зіставні між собою зважаючи на відмінності критеріїв визначення постраждалих і/або травмованих у ДТП.

В Україні на кожні 9-10 не смертельних травм [2], отриманих при аваріях, припадає один смертельний випадок. Це є доволі високим показником, який

свідчить про низький рівень врятування життя при ДТП. Назване співвідношення залишається практично незмінним протягом останніх 10 років.

[1] Корнус А. Географічні особливості дорожньо-транспортного травматизму у Європейському регіоні / А. Корнус, В. Шищук, О. Корнус // Journal of Education, Health and Sport. – 2017. – Vol. 7, No. 8. – P. 54-63. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.844081>

[2] Корнус А. Територіальні особливості дорожньо-транспортного травматизму в Україні / А. Корнус, О. Корнус // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Географія. – 2016. – Вип. 2 (65). – С. 33-38. DOI: <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2016.65.7>

Корнус А. О. Безпека на дорогах України та Європи: порівняльний аналіз дорожньо-транспортних пригод та їх наслідків / А. О. Корнус, О. Г. Корнус, В. Д. Шищук, А. В. Шаллерт // Міжнародна науково-технічна конференція «Технології та інфраструктура транспорту», Харків, 14 – 16 травня 2018 р.: Тези доповідей. – Харків: УкрДУЗТ, 2018. С. 281-283.